

**СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

ПРОТОКОЛ № 2

Засідання робочої (проектної) групи в рамках «Проектування та оновлення освітніх програм» зі спеціальності 201 «Агрономія»
від 28.02.2020 р.

ПРИСУТНІ: *робоча (проектна) група спеціальності 201 «Агрономія»* – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри біотехнології та фітофармакології Подгаєцький А.А. (гарант програми), доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри рослинництва Троценко В.І., доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри садово-паркового та лісового господарства Мельник А.В., доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії Харченко О.В., доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри селекції та насінництва Кожушко Н.С., кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри селекції та насінництва Оничко В.І.

стейкхолдери від академічної спільноти – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри селекції та насінництва Бердін С.І., кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри селекції та насінництва Кандиба Н.М., кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри біотехнології та фітофармакології Дубовик В.І., кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри біотехнології та фітофармакології Коваленко В.М., кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри рослинництва Бутенко А.О., доцент кафедри біотехнології та фітофармакології Кравченко Н.В., кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри рослинництва Данильченко О.М.

стейкхолдери від здобувачів третього рівня вищої освіти – Бутенко С.О., Пархоменко І.В., Дудка А.В., Шаповал Р.М.

стейкхолдери від здобувачів другого рівня вищої освіти – Войтенко М.Д., Денисенко В.О.

стейкхолдери від здобувачів першого рівня вищої освіти – Кривошей Д.В., Журенко П.Т.; Філоненко А.А., Батюта Д.В.; Славкова М.А., Светюха Г.Ю.; Кубрак Т.М., Сеніч К.В.

стейкхолдери від роботодавців – генеральний директор ТОВ «ВорожбаЛатІнвест» (Лебединський район Сумської області) Штукін Микола Олексійович; директор ТОВ «Агрохім-протект» Ткаченко Олександр Миколайович; директор Сумського обласного державного експертного центру сортів рослин, кандидат сільськогосподарських наук Сахошко Микола Миколайович; директор Інституту сільського господарства Північного Сходу НААНУ, кандидат сільськогосподарських наук Кабанець Віктор Михайлович; директор Департаменту агропромислового розвитку Сумської ОДА, кандидат економічних наук Маслак Олександр Миколайович; керівник відділу Підліснівка ТОВ «Райз Північ» Дрига Сергій Петрович; директор Сумського відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств Пасько Олексій Миколайович; директор ТОВ "Агрокрай" (Гадяцький район Полтавської області) Колодяжний Олександр Васильович.

стейкхолдери від адміністрації СНАУ – доктор біологічних наук, професор,

декан факультету агротехнологій та природокористування Коваленко І.М.; кандидат сільськогосподарських наук, доцент, заступник декана з навчальної роботи факультету агротехнологій та природокористування Крючко Л.В.; кандидат сільськогосподарських наук, доцент, заступник декана з наукової роботи і з організації та проходження навчально-виробничих практик факультету агротехнологій та природокористування Масик І.М.; доктор економічних наук, завідувач відділу аспірантури та докторантури Лозинська І. В.; кандидат економічних наук, завідувач відділу якості Сумського НАУ Скляр І.Д.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Вступне слово (декан факультету агротехнологій та природокористування КОВАЛЕНКА І.М.)

2. Про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті (заступник декана з навчальної роботи факультету агротехнологій та природокористування КРЮЧКО Л.В.)

3. Системний підхід при підготовці фахівця першого, другого та третього рівня вищої освіти зі спеціальності 201 «Агрономія» (ПОДГАЄЦЬКИЙ А.А.)

4. Обговорення за круглим столом з присутніми стейкхолдерами вимог виробництва до моделі фахівця зі спеціальності 201 «Агрономія».

5. Прийняття рішень щодо формування моделі фахівця, освітніх програм та нового навчального плану зі спеціальності 201 «Агрономія».

ВИСТУПИЛИ: Скляр І.Д., Крючко Л.В., Подгаєцький А.А., Маслак О.М., Сахошко М.М.

БРАЛИ УЧАСТЬ: Троценко В.І., Штукін М.О., Кабанець В.М., Дрига С.П., Ткаченко О.М., Сахошко М.М., Пасько О.М., Колодяжний О.В.

Скляр І.Д. акцентувала увагу на зміни, які відбулися у зв'язку із прийняттям нового Закону України про вищу освіту, згідно якого заклади вищої освіти мають самостійно розробляти модель фахівця та розробляти навчальні плани на основі освітньо-професійних та освітньо-наукових програм зі спеціальності з урахуванням потреб і вимог стейкхолдерів.

Крючко Л.В. довела до присутніх інформацію про те, що в Сумському НАУ наказом ректора створені робочі групи з кожної спеціальності, які упродовж двохмісячної роботи розробили своє бачення моделі фахівця, структурно-логічної схеми та навчального плану. Крім того, доведено, що розробка нових навчальних планів проводиться з урахуванням чинного законодавства, потреб представників стейкхолдерів.

Подгаєцький А.А. ознайомив присутніх з проектом моделі фахівця, структурно-логічною схемою освітніх програм та навчальними планами зі спеціальності 201 «Агрономія» трьох рівнів підготовки здобувачів вищої освіти.

Гарант освітніх програм запропонував першочергово внести зміни до навчальних планів за ОС «Бакалавр» в частині «Державної атестації» щодо виконання дипломної роботи відповідно до затверджених Стандартів вищої освіти.

Далі за планом засідання відбулося активне обговорення всіх питань щодо вимог до моделі майбутніх фахівців зі спеціальності 201 «Агрономія» трьох рівнів підготовки здобувачів вищої освіти, в якому приймали участь всі присутні на засіданні. Досконало було розглянуто проект освітніх програм спеціальності, навчальні плани та кожна дисципліна в них.

Маслак О.М. позитивно оцінив проведену роботу щодо формування моделі фахівця, структурно-логічної схеми освітніх програм та навчальних планів зі

спеціальності 201 «Агрономія» трьох рівнів підготовки здобувачів вищої освіти. Поряд з цим він акцентував увагу про активізацію роботи по ширшому запровадженню дуальної форми навчання. Це дозволить поряд із достатнім рівнем теоретичної підготовки підвищити рівень практичного спрямування майбутнього фахівця аграрного профілю. Він також звернув увагу на посилення уваги щодо проходження науково-дослідних і виробничих практик на базі провідних агропідприємств та науково-дослідних установ регіону, які здатні запропонувати у майбутньому випускнику працевлаштування.

Сахошко М.М. висловив думку про необхідність проводити підготовку фахівців з питань селекції, насінництва та сортознавства польових культур з урахуванням викликів сьогодення. Він зауважив, що очолюваний ним Сумський обласний державний експертний центр сортів рослин щорічно приймає студентів для проходження практики та стажування. При цьому їм надається значний обсяг інформації та можливість набуття практичних навичок у галузі селекції та насінництва. На сьогодні в експертному центрі 90% працюючих є випускниками факультету агротехнологій та природокористування. Було запропоновано звернути увагу на активізацію проходження студентами навчальних та науково-дослідних практик в державних установах області.

Оничко В.І. надав інформацію щодо галузей, в яких здатні працювати випускники спеціальності 201 «Агрономія» трьох рівнів підготовки здобувачів вищої освіти. Аналіз працевлаштування та конкурсних вимог на посади свідчить про те що, спеціалісти повинні мати знання вузького профілю, а саме – у сфері селекції, сортознавства, насінництва, ґрунтознавства, землеробства та агрохімії, виробництва і переробки продукції рослинництва. У зв'язку з цим необхідно дуже збалансовано сформулювати навчальний план між основною і вибірковою частиною навчального плану та структурно-логічної схеми підготовки бакалаврів, магістрів та аспірантів. Важливо врахувати, що реалізація спеціалізації викликає питання, тому що поглиблення знань зі спеціальності повинно проводитись постійно і має бути логічно побудовано, починаючи від першого (бакалаврського) рівня до третього (освітньо-наукового) рівня підготовки здобувачів вищої освіти.

Кабанець В.М. акцентував увагу на тому, що на сьогодні виробництво ставить задачу перед закладами вищої освіти підготувати фахівця зі спеціальності 201 «Агрономія», які: вміють використовувати результати наукових досліджень щодо забезпечення інтенсивних технологій, враховуючи їх особливості та користуючись передовим досвідом їх впровадження; здатні самостійно організувати та проводити наукові дослідження з використанням сучасних методів аналізу ґрунтових та рослинних зразків; здатні використовувати інноваційні процеси в агропромисловому комплексі при проектуванні та реалізації екологічно-безпечних, економічно-ефективних технологій виробництва продукції рослинництва та відтворення родючості ґрунтів різних агроландшафтів. У здобувачів першого-третього рівнів підготовки здобувачів вищої освіти, на його думку, необхідно розвивати та підвищувати універсальні навички (*Soft skills*). Донедавна головним критерієм, на який аграрні компанії звертали увагу під час пошуку співробітників, була наявність диплома, що свідчив про вузьку професійну спеціалізацію. Усе інше вважалось позитивним, але не обов'язковим доповненням. Сьогодні ситуація кардинально змінилася. Роботодавцям потрібні різнопланові фахівці. Вони розраховують на те, що фахівець матиме десятки різноманітних умінь: здатність креативно мислити й управляти часом, навички комунікації,

нетворкінгу, керування проектами, командування, володіння інструментами розробки сайтів, комп'ютерної графіки й відеомонтажу. Без згадки про це сьогодні не обходиться майже жодне оголошення про роботу. Чим вища посада, тим більші вимоги. Тому, потрібно вводити до навчальних планів дисципліни або цикли, пов'язані з розвитком та підвищенням універсальних навичок (*Soft skills*). Інститут сільського господарства Північного Сходу НААНУ та підпорядковані йому державні підприємства пропонує надати підтримку та можливість отримання практичного досвіду з набуття таких навичок здобувачам спеціальності 201 «Агрономія».

Дудка А.В. висловила побажання, що наразі, коли йде перезавантаження сільського господарства, в Україні з'являються іноземні стейкхолдери, які готові інвестувати в сільське господарство України, актуальним було б в рамках академічної мобільності організувати участь аспірантів у міжнародних конференціях та можливість стажування за кордоном.

Бутенко С.О. наголосив на дисциплінах професійної підготовки навчального плану (вибіркова частина), які формують спеціальні, фахові компетенції. Здобувач повинен обирати дисципліни за тематикою наукових досліджень, щоб сформувати здатність до комплексності проведення досліджень у галузі агропромислового виробництва та агрономії.

Ситник В.А. висловив свої побажання, з погляду запровадження в Сумському НАУ дуальної форми навчання запропонувати провідним агрокомпаніям СТОВ «Дружба-Нова», ТОВ «Райз-Схід», ПП «Аграрні інвестиції», ТОВ «Урожайна країна», «Кролевецький комбикормовий завод», які працюють в Сумській області збільшити кількість робочих місць для бажаючих працювати за фахом. Ще одним із запропонованих було закріплення на виробництві наставників за стажерами із числа провідних фахівців агропідприємства.

Денисенко В.О. підтримав складені проекти освітніх програм та навчальні плани, відзначивши їх збалансованість відповідно до пропозицій щодо підготовки широкопрофільного фахівця.

Войтенко М.Д. наголосила, що важливо для майбутніх фахівців з агрономії володіти інформацією із охорони праці та безпеки навколишнього середовища. Для реалізації цього питання необхідно включити до дипломної роботи як ОС «Бакалавр» так і ОС «Магістр» розділи вищевказаної тематики.

Кубрак Т.М. вважає, що фахівець з агрономії повинен бути універсальним, широкопрофільним, здатним організовувати і виконувати задачі у різних сферах, будь то селекція та насінництво в спеціалізованих господарствах чи наукових лабораторіях чи лінійний агроном у агрохолдингу чи агроном-дослідник.

Масик І. М. зауважив, що необхідно посилити контроль за проходженням практики і прийомом її результатів. У студентів іноді відсутнє розуміння щодо того, куди вони прийдуть працювати і чим там будуть займатись, необхідно побачити у потенційних фахівців з агрономії бажання працювати і розвиватись після знайомства з конкретним виробництвом.

Штукін М.О. детально переглянувши запропоновані освітні програми спеціальності 201 «Агрономія» трьох рівнів підготовки здобувачів вищої освіти, вважає, що вони відповідають сучасним вимогам до кваліфікованого працівника на виробництві.

Однак, є такі пропозиції.

1. Хотів звернути увагу на те, що поряд із класичними дисциплінами

студенти повинні знати програмні продукти, якими користуються агропідприємства при плануванні, розробці, супроводженні та контролі виконання агротехнічних заходів.

2. До дисциплін фахового спрямування пропонується додати складання схем з проектування технологічних процесів у рослинництві з урахуванням новітніх технологій, сучасної техніки.

3. Пропонується додати до дисциплін фахового спрямування оглядове ознайомлення з технологічними картами вирощування польових культур, спрямованих на вирішення теоретичних і практичних проблем підвищення продуктивності культурних видів рослин, якості та екологічної чистоти продукції.

4. Організувати стажування викладачів на виробництві.

5. Варто було б майбутнім фахівцям більше підкріплювати теоретичні знання практичними навичками та вміннями.

6. Доцільно збільшити кількість спеціалізованих лабораторій шляхом використання виробничої бази партнерів (відповідно до укладених угод).

Керівництво та провідні фахівці ТОВ «ВорожбаЛатІнвест» готові до співпраці, наставництва, та сприяння у підвищенні кваліфікації науково-педагогічних працівників та студентів факультету агротехнологій та природокористування.

Дрига С.П. висловив побажання, які ґрунтуються також на результатах обговорення зі здобувачами, а саме:

1. Запровадження у навчальному процесі сучасних інноваційних програмних продуктів та можливості використання супутників та дронів для проведення агроскаутингу.

2. Бажано залучати до навчального процесу більше спеціалістів з виробництва.

3. Вивчати досвід передових світових і вітчизняних компаній, використовувати в навчальному процесі й рекламувати інноваційні технології в рільництві.

4. Переглянути перелік і зміст завдань для самостійної роботи студентів з тим, щоб вони реально встигали їх виконувати.

5. У тематичних кабінетах бракує наочності.

6. Розширити кількість вибіркового навчальних дисциплін, запропонувавши здобувачам перелік анотацій нових навчальних дисциплін.

Подгасцький А.А. зосередив увагу на тому, що в основі розроблених матеріалів щодо моделі підготовки фахівця викладена стратегія, тактика і практика підготовки конкурентоспроможного спеціаліста в галузі «Аграрні науки та продовольство» всіх рівнів вищої освіти, прохання до всіх присутніх – допомогти оформити та удосконалити цей основоположний документ. Освітньо-професійна та освітньо-наукова програми, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін (силабуси) залежить від викладача, а задача стейкхолдерів – надати пропозиції щодо їх удосконалення, результатом спільного обговорення наповнення освітньо-професійних програм, змістовної частини дисциплін буде підготовка висококваліфікованого фахівця.

ВИРІШИЛИ:

1. Врахувати пропозиції та побажання, висвітлені стейкхолдерами під час засідання робочої (проектної) групи в рамках «Проектування та оновлення освітніх

програм» зі спеціальності 201 «Агрономія».

2. Представникам стейкхолдерів надати свої пропозиції до робочих навчальних програм (силабусів) дисциплін навчального плану першого-третього рівнів підготовки здобувачів вищої освіти щодо необхідних знань та умінь майбутніх фахівців зі спеціальності 201 «Агрономія».

3. Продовжити практику таких засідань у подальшому та вносити корективи до розробленої моделі фахівця та освітніх програм, навчальних планів, тощо зі спеціальності «Агрономія» з урахуванням сучасних потреб стейкхолдерів.

Доктор сільськогосподарських наук,
професор, завідувач кафедри біотехнології
та фітофармакології
(гарант програми)

А.А.Подгасцький

Доктор біологічних наук, професор,
декан факультету агротехнологій
та природокористування

І.М.Коваленко

Директор Департаменту агропромислового
розвитку Сумської ОДА

О.М.Маслак

Генеральний директор ТОВ
«ВорожбаЛатІнвест»

М.О.Штукін

Директор Сумського обласного
Державного експертного центру
сортів рослин

М.М.Сахошко

Директор Інституту сільського
господарства Північного Сходу НААНУ

В.М.Кабанець

Керівник відділу Підліснівка
ТОВ «Райз Північ»

С.П.Дрига

Директор Сумського відділення
Українського державного фонду
підтримки фермерських господарств

О.М.Пасько

Директор ТОВ «Агрокрай»

О.В.Колодяжний

Директор
ТОВ «Агрохім-протект»

О.М.Ткаченко

Завідувач відділу якості СНАУ
кандидат економічних наук

І.Д.Скляр